

**SUOMEN TEATTERIT RY:N LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ 30/2015 vp
EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2016**

Viite: HE 30/2015 VP

Vastaanottaja: Sivistys- ja tiedejaosto

Lähtettäjä: Suomen Teatterit - Finlands Teatrar ry
Meritullinkatu 33
00170 Helsinki

Suomen Teatterit ry on esittävän taiteen työnantajajärjestö, jonka jäseniin kuuluu 50 kotimaista valtionosuusjärjestelmän piiriin kuuluvaa ammattiteatteria sekä Suomen Kansallisteatteri. Lausuntonaan Suomen Teatterit ry toteaa seuraavaa:

Teatteri kulttuuripalvelujen tuottajana

Teatteriala on Suomessa perinteisesti vahva kulttuurin ala. Lukuisat ammattiteatterimme ovat jo yli 100 vuoden ikäisiä. Teatteriverkko toimii laajasti ympäri Suomen ja sillä on hyvin keskeinen rooli helposti saavutettavana kulttuuripalvelujen tarjoajana. Kotimaisen näyttämötaiteen jo pitkään ylläpitämä kokonaistaso, noin 3 miljoonaa lippua vuodessa, onkin eurooppalaisessa vertailussa väkilukuun nähden poikkeuksellisen hyvä.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on asetettu valtionosuusrahoituksen toimivuutta ja kehittämistarpeita valmisteleva työryhmä. Suomen Teatterit ry haluaa korostaa, että valtionosuusjärjestelmän uudistamistyössä on pidettävä keskeisenä lähtökohtana näyttämötaiteen rahoituksen kehittämistä yhteistyössä ammattikentän kanssa niin, että näyttämötaiteen saatavuus ja alan riittävät toimintaresurssit tulevaisuudessakin turvataan.

Teatterialan kokonaisrahoituksen kehitys

Vaikka näyttämötaiteen julkinen tuki on Suomessa ollut jo ennen pitkittyneen taantuman aikana toteutettuja leikkauksia kansainvälisessä vertailussa sangen matalalla tasolla, on valtion ja kuntien tuella teatteritaide onnistuttu pitämään saavutettavana kaikelle kansalle pitkälti väestön sijainnista ja varallisuustasosta riippumatta.

Tilapäisesti vuosina 2008-2010 positiivisesti kehittynyttä teatterin valtion tukea ovat viime vuosina vähentäneet vuonna 2012 alkaneet valtionosuuksien leikkaukset ja indeksien jäädytykset. Vuosista 2012-2013 eteenpäin myös teattereiden tuki kunnilta ja kaupungeilta on yhä useammalla paikkakunnalla voimakkaassa laskusuhdanteessa. Vuosina 2013 ja 2014 myös teatterilippujen kokonaisympäryksessä on poikkeuksellisesti ollut laskeva jakso.

Kaikki edelliset seikat huomioiden on todellinen uhka, että mikäli kokonaisrahoituksen negatiivinen kierre edelleen jatkuu, teattereiden rahoitus ei tulevaisuudessa enää riitä tähänastisen toiminnan tason ylläpitämiseen. Toiminnan heikkenevä resursointi pakottaa teatterit tekemään entistä vähemmän ja yhä halvemmalla, jolloin niiden on myös entistä vaikeampi vahvistaa omaa tulonhankintaansa toimintansa kehittämiseksi.

Teatterialan työllisyys

Ammattiteatterikenttä on matalapalkka-ala, jonka tuotantokustannuksista valtaosa on työvoimakustannuksia. Työsuhteiden muoto ja kesto vaihtelevat huomattavasti. Palkat ovat koulutustasosta riippumatta muihin aloihin verraten matalia, eikä alan toimintavolyymin karsiminen yhteiskunnan tukien huvetessa siksi aiheuta juurikaan todellista säästöä alalle koulutetun työvoiman jäädessä vain ilman töitä.

Yleis-eurooppalainen työsuhteiden rakennekehitys näyttämötaiteen alalla on ollut vakituisten työsuhteiden katoaminen, kun teatterit teettävät yhä suuremman osan tuotannoistaan joustavammin tilapäisellä freelancer-työvoimalla. Teatterialan kaikkien keskeisten rahoituslähteiden kehittyessä negatiivisesti uusi huolestuttava ilmiö on kuitenkin Suomessa ollut myös freelancereiden töiden olennainen väheneminen (-10 % vuonna 2014).

Huomioita ja ehdotuksia valtion talousarvioon vuodelle 2016

1. Valtionosuusleikkausten kohdistuessa jälleen budjettirahoihin on veikkausvoittovarojen merkitys kulttuurin keskeisenä rahoituslähteenä entisestään korostunut. Siksi on syytä **suhtautua harkiten kaikkiin esityksiin joilla pyritään siirtämään uusia kohteita rahoitettavaksi veikkausvoittovaroin**. Budjettivarojen rahoitetun kulttuurin kustannusten yksisuuntainen vyöryttäminen veikkausvoittovarojen puolelle budjetissa on kestämaton tie kulttuurin kokonaisrahoituksen näkökulmasta. Kansallisgallerian säätiöittäminen ja siirtäminen olennaisilta osin veikkausvoittovarojen puolelta rahoitettavaksi on jo aiheuttanut kulttuurin kokonaisrahoitukseen valtavan vajeen, jota tuskin saadaan edes juuri alkaneen hallituskauden aikana kurottua umpeen.

2. Kulttuurin valtionosuusleikkauksia koskevassa keskustelussa on toistuvasti todettu, että päätökset nyt toteutettavista leikkauksista on jo tehty edellisen hallituskauden aikana, eikä ministeriöillä ole ollut asiassa liikkumavaraa. Aikaisemmin kehyksissä suunniteltujen säästötoimenpiteiden toteutusta harkittaessa olisi kuitenkin syytä **arvioida uudestaan leikkausten tarpeellisuus, vaikutukset kulttuurin saavutettavuuteen ja toimintaan ja toteutettavien säästöjen rytmittäminen hallituskauden aikana**. Nopeilla ja rajuilla leikkaustoimenpiteillä kulttuurialalla saadaan aikaan paljon toiminnan ja sen vaikuttavuuden karsimista, mutta tuskin juurikaan todellista säästöä yhteiskunnalle.

3. Veikkausvoittovarojen vararahaston keskeinen tarkoitus on turvata veikkausvoittovarojen rahoitettavien kohteiden rahoitus tilanteessa, jossa vuosittain jaettavissa olevat voittovarot eivät tarkoitukseen riitä. Tehokas tapa torjua valtionosuusleikkausten vahinkoja valtionosuusalojen saavutettavuudelle ja työllisyydelle on **toteuttaa valtionosuuslaitoksille vuodelle 2016 veikkausvoittovarojen vararahastosta rahoitettava työllistämishankeraha** samalla tavalla kuin tehtiin vuonna 2015.

Helsingissä 5. marraskuuta 2015

SUOMEN TEATTERIT - FINLANDS TEATRAR RY